

Preek in de Kom-in-dienst over het thema 'Eenzaamheid'

'En de HERE God zei: Het is niet goed, dat de mens alleen is'
(Genesis 2 : 18).

'Laat die gezindheid bij u zijn, die ook in Christus Jezus was...'
(Filippenzen 2 : 5).

- Meer dan een miljoen mensen in ons land hebben geen vrienden.
- Ruim 600.000 Nederlanders voelen zich vaak eenzaam.
- Mededogen met kwetsbare groepen als gehandicapten en verslaafden neemt ieder jaar af.

Drie conclusies uit het onderzoek, dat onlangs in opdracht van het Leger des heils werd verricht.

Ongetwijfeld is het niet toevallig, dat deze conclusies juist in de donkere weken voor Kerst werden gepubliceerd.

Ze spreken op dit moment meer tot de verbeelding dan in een tijd van het jaar waarin zonnebrandcrème en koud bier als primaire levensbehoeften gelden.

Maar de feiten zijn er niet minder om.

Er wordt wat afgeleden in dit land.

Het sociale karakter van de Nederlandse samenleving brokkelt af.

Dat vinden de ondervraagden trouwens zelf ook.

Een meerderheid is zelfs van mening, dat de maatschappij ten onder gaat aan de gevolgen van individualisme, zelfgerichtheid, onverdraagzaamheid en agressie.

Naar hun mening zijn dit de belangrijkste problemen in de manier waarop mensen met elkaar omgaan.

Dat is een minstens zo schokkende uitkomst.

Want laat het beeld van een samenleving in ontbinding dan misschien wat al te somber zijn, op zijn minst is de sociale samenhang ver te zoeken.

En waar een bindmiddel ontbreekt, valt de boel op den duur uit elkaar.

Hebt u een paar dagen terug trouwens de presentatie gezien van een boek over alleenstaanden?

Het was op RTL4 in het programma *Aperitivo*.

Veel mensen blijken gewoon te druk te zijn voor een relatie.

Anderen kiezen bewust voor vrijheid boven de gebondenheid, die het hebben van een partner met zich meebrengt.

De schrijfster probeert in haar boek af te rekenen met het beeld, dat alleenstaanden zielig zijn.

Ze had het voortdurend over *happy singles*, gelukkige alleenstaanden.

Maar Myrna Goossen, die het programma presenteerde, stak niet onder stoelen of banken dat zij erg blij was weer iemand te hebben bij wie ze thuis kon komen.

En een andere gast in het programma probeerde duidelijk te maken, dat ze zich alleen wel redt, maar biechtte ook op: ooit hoop ik het leven weer met een ander te kunnen delen.

Eenzaamheid.

Eenzaamheid is meer dan alleen zijn.

'Gezellig', zeggen mensen tegen elkaar, als ze 's avonds over straat lopen en zien hoe ergens een verjaardag wordt gevierd.

Maar ze moesten eens weten hoe eenzaam je je soms kunt voelen in een kamer vol mensen...

'Jij hebt tenminste je man nog', zegt een weduwe tegen haar vriendin.

Maar ze beseft niet hoe beknot deze vrouw zich voelt in haar huwelijk en dat ze soms denkt: ik ben jaloers op mijn vriendin, die tenminste haar eigen beslissingen kan nemen.

Eenzaam – dat wil zeggen: je hebt niemand aan wie je jezelf kwijt kunt, met wie je je diepste gevoelens kunt delen.

God vindt het niet goed, dat een mens alleen is.

Al aan het begin van de menselijke geschiedenis heeft Hij dat gezegd.

Toen Hij alles geschapen had: het licht en de lucht en de wolken, de bomen en de bloemen en de dieren.

God zag dat het allemaal goed was, wat Hij gemaakt had.

‘Tov’, gaaf!

Toen schiep Hij de mens.

Niet als de planten, niet als de dieren, die Hij allemaal gemaakt had ‘naar hun aard’, elk naar hun eigen soort.

Nee, de mens schiep Hij naar zijn eigen beeld.

De mens zou God als tegenover hebben.

De mens was bestemd om elke dag met God te leven, met Hem te spreken, te communiceren en Hem lief te hebben.

Even denk je: zo is het dus goed.

Zo heeft God het bedoeld: de mens is gemaakt voor de omgang met God.

Maar dan zegt God: nee, het is nog *niet* goed.

‘Het is niet goed, dat de mens alleen is.’

Niet alleen de dieren hebben een partner nodig, maar ook de mens heeft iemand nodig, een metgezel van zijn eigen niveau.

Iemand om mee te communiceren, om zich aan te spiegelen.

Iemand die helemaal bij hem past en die tegelijk ook anders is, uniek.

Toen schiep God Eva en Hij gaf die twee aan elkaar, de man en zijn vrouw.

En dan hoor je in de kerk als mensen trouwen zeggen: toen stelde God het huwelijk in.

Man en vrouw, voor elkaar bestemd, op elkaar gericht, aan elkaar gegeven om samen mens te zijn, samen gelukkig te zijn.

Maar er ligt veel meer opgesloten in die woorden die God spreekt in het paradijs!

Toen God de mens een metgezel gaf, een partner, stelde Hij niet alleen het huwelijk in, maar - veel breder - toen gaf Hij de mensen aan elkaar.

Hij hief hun alleen zijn op.

Hij zag het al voor zich: in alle levensverbanden, in het gezin en op het werk, op de sportclub en in de kerk zouden mensen samen zijn, elkaar completeren.

Niemand zou er één-zaam zijn.

Ze zouden elkaar kennen, elkaar aanvoelen en dienen en de vreugde van het leven met elkaar delen, in harmonie met hun Schepper en met elkaar.

Een samenleving die helemaal goed zou zijn, omdat de mens een Ander had met een hoofdletter, maar ook een ander met een kleine letter.

Maar weet u wat er gebeurd is?

Het onderzoek van het Leger des heils maakt het duidelijk.

We zijn individualisten geworden.

Ieder achter ons eigen tuinhekje, onze eigen voordeur.

Ieder voor zijn eigen tv en zijn eigen computerscherm.

We zijn *één-zaam* geworden.

Vreemden voor elkaar.

Mannen en vrouwen die nooit meer echt met elkaar praten.

Familieleden die elkaar met de nek aankijken om een erfenis.

Jongeren die elkaars lichaam gebruiken en elkaar vervolgens weer dumpen langs de levensweg.

Harde woorden, slaande ruzie.

In het groot en in het klein.

Op de Dam in Amsterdam en bij De Kale in ‘s-Gravendeel .

Dat is al begonnen toen de eerste mensen niet meer samen, maar op hun eigen houtje beslissingen gingen nemen.

Toen braken de goede verhoudingen stuk.

Toen vervreemden ze van God en van elkaar.

Zelf uitmaken wat goed en kwaad is, zelf doen waar je zin in hebt – dat ligt aan de wortel van alle eenzaamheid.

Let er maar eens op hoe vaak we zeggen: ‘ik denk’ en ‘ik vind’.

‘Volgens mij...’

En als een ander daar iets tegenin brengt, dan zeggen we: ‘Ja, dat vind jij’.

Einde van alle tegenspraak.

We zijn uitgepraat met elkaar.

Als we niet sámen met God willen leven, als we niet meer in heel ons doen en laten aan zijn bedoeling willen beantwoorden, dan breekt ook de harmonie met elkaar stuk.

Dan worden we ten diepste vreemden voor elkaar, alle mooie woorden over saamhorigheid ten spijt.

Een mens kan niet echt leven zonder God en zonder medemens.

En dáárom is Jezus naar de wereld gekomen.

Toen de mens zei: ik wil zelf mijn leven bepalen, zelf God zijn, niemand boven me – toen zei God: dan zal Ik zelf méns worden.

Jezus, zijn eigen Zoon (Paulus schrijft in zijn brief aan de christelijke gemeente in Filippi, dat Hij in de gestalte van God was, dat wil zoiets zeggen als: Hij leek op God. Hij was God zelf. Wij kunnen ons er geen voorstelling van vormen wat dat is. We weten alleen dat we dan woorden moeten gebruiken als: glorie, luister, heerlijkheid, majesteit) – déze Jezus kwam als mens onder ons wonen.

Moet u zich voorstellen: de Zoon van God, die maar hoefde te spreken en het was er... die gaf zijn majesteit in de hemel prijs om bij ons te kunnen zijn.

In alle wereldgodsdiensten zijn het mensen die met een laddertje bij de hemel op moeten klimmen, en ze redden het nooit, ze worden er alleen nog maar eenzamer van.

Maar God zei: Ik kom naar beneden.

En toen *vernederde* Jezus Christus zich.

Hij werd een klein, huilend mensenkind in een kribbe.

En later – eenzaam en van God en mensen verlaten – stervend aan

een kruis.

Dat kun je niet uitleggen, dat God zó de wereld redt.

Straks zullen we het zingen uit Psalm 116:

*God heb ik lief, want die getrouwe HEER
nam, toen ik riep, met toegenegen oren
mijn woorden aan. Hij zal mij blijven horen
en levenslang ben ik niet eenzaam meer.*

Dat heeft te maken met het Kind in de kribbe, de Man aan het kruis. Helemaal mens zoals God het bedoelde.

Hij heeft al onze vervreemding, van God en van onszelf en van elkaar, voor zijn rekening genomen tot Hij eraan stierf... Hij – voor ons!

‘Het is niet goed, dat een mens alleen is.’

Daar weet Jezus alles van.

Want Hij stond er alléén voor toen Hij in deze wereld kwam om voor ons een weg te banen naar God en naar elkaar.

Hij heeft het aan den lijve ervaren dat je zonder God en zonder mensen geen leven hebt.

In Bethlehem was voor Hem geen plaats in de herberg.

In Nazareth probeerden ze Hem van een rots te gooien.

En toen Hij het opnam voor mensen in het isolement – een vrouw in Samaria die zich in seksueel opzicht had misdragen en een melaatse die vanwege zijn ziekte door iedereen werd gemeden - werd Hij verguisd.

Uiteindelijk kwam Hij eenzaam – van God en mensen verlaten – aan het kruis terecht, tussen hemel en aarde in.

‘Het is niet goed, dat een mens alleen is.’

Daarom kwam Jezus naar ons toe.

Naar ons – en naar die ander, die God aan ons gegeven heeft om het leven mee te delen.

Die ander, die mij misschien helemaal niet zo ligt.

Omdat hij oud is en gebrekkig.

Of juist jong is en zo anders.
Die ander, die langdurig ziek is of die een andere huidskleur heeft.
Misschien is hij wel homoseksueel.
Wat heeft hij mij eigenlijk te bieden?
Ik kan me nauwelijks voorstellen, dat het contact met zo iemand mijn leven zal verrijken.
Bovendien: ik weet niet wat ik aan moet met iemand, die in zo'n andere wereld leeft dan ik.
Ik voel me onzeker.
Soms ben ik zelfs een beetje bang.
Daarom: laat mij maar.
Dat is beter voor mij, maar het is ook beter voor die ander.
Dan krijgen we tenminste geen ruzie.
Nee, ik veroordeel niemand.
Ik laat echt iedereen in zijn waarde.
Maar uit de wereld, waarin ik me zo veilig voel, naar die ander toegaan, me in hem of haar ver-diepen, dat is teveel gevraagd.
Dat kan ik niet en dat durf ik niet.

'En de HERE God zei: Het is niet goed, dat de mens alleen is.'
Daarom: 'Laat die gezindheid bij u zijn, die ook in Christus Jezus was...'
Beelddrager van God zijn, het voorbeeld van Jezus volgen, dat heeft alles te maken met mens-zijn voor de A(a)nder.
De ander met een hoofdletter A, maar ook met een kleine letter a.
Zoals Jezus het deed, de Zoon van God.
Hij heeft heeft zich niet krampachtig vastgehouden aan zijn comfortabele positie in de hemel.
Hij heeft zichzelf ontledigd.
Zoals een hond die uit het water komt, aan de kant gaat staan en het water van zich afschudt, zo heeft Christus alles wat met zijn God-zijn te maken had, van zich afgeschud.
Hij heeft de gestalte van een dienstknecht aangenomen.
Dat wil zeggen: zijn leven was helemaal gericht op de ander.
In plaats van zijn eigenbelang diende Hij het belang van de ander.

Paulus schrijft aan de christenen in Filippi: als er nou één ding is, dat ik van jullie zou willen vragen, dan is het dit: laat die gezindheid bij jullie zijn, die zo kenmerkend was voor Jezus.
Gericht zijn op de A(a)nder.
Bereid zijn om het eigenbelang ondergeschikt te maken aan het belang van de A(a)nder.

Dat is waar Christus ons toe roept.
U die zich misschien helemaal niet herkent in het thema omdat u niet eenzaam bent én u die bij zichzelf denkt: dat thema spreekt me aan!
Mensen die zich nauwelijks een voorstelling kunnen vormen van wat alleen zijn is en mensen die soms een hele dag niemand spreken - ze worden sámen uitgenodigd om de ander en het belang van de ander voorop te stellen.
Hoe?
Dat kunt u natuurlijk zelf het beste bedenken.
Misschien wel door dit jaar eens een paar kerstkaarten te sturen naar mensen, die niet op uw lijstje staan?
Nee, ze sturen u ook nooit een kerstkaart, maar wat let u om de eerste te zijn?
Of u zou aan uw buurvrouw, die het altijd maar heeft over haar zoon met ADHD, eens kunnen vragen: ik weet zo weinig van ADHD. Hebt je er een boekje over, dat ik eens kan lezen om er iets meer van te begrijpen?
Wat zou er trouwens op tegen zijn om op eerste kerstdag gewoon zoals ieder jaar uw schoonouders uit te nodigen, maar op tweede kerstdag af te wijken van het patroon door twee mensen uit te nodigen die eenzaam zijn?
Een gezellig bezoekje bij iemand in Immanuel is trouwens ook nooit weg en wat dacht u van het kopen van een tasje voor de organisatie STOP AIDS NOW?
Ze zijn voor vijf Euro te koop bij de Bruna.
Liefde is geen vaag, passief gevoel.
Liefde zet mensen in beweging.

Liefde maakt fijngevoelig en creatief.

Liefde verplaatst zich in de ander en vraagt zich af: hoe kan ik die ander mijn waardering laten blijken?

Wat kan ik doen om haar een leuke dag te bezorgen of hem een hart onder de riem te steken?

Het is niet goed dat een mens alleen is.

Het onderzoek van het Leger des heils liet zien wat er gebeurt als mensen zichzelf wijsmaken, dat het wel zo is.

En de sterke, zelfstandige vrouwen in het programma van RTL4 erkennen uiteindelijk allemaal, dat zelfs *happy singles* een ander nodig hebben.

God gunt ons het allerbeste!

Daarom gaf Hij ons Jezus.

Jezus, die zegt: Ik heb je geroepen, Ik heb je gezocht, net zolang tot Ik je vond, en die ander ook... ga je mee, naar haar, naar hem toe?